

ДІЛО

Виходить що-дня ране
крім понеділка.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18, II. пош.
Конто почт. ш.здн. 26.126.
Адреса теле. „Діло-Львів“.

Число телефону 251.

Рукописів редакції не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 3-60 К.
чвертьрічно 10-
піврічно 20-
річно 40-
у Львові (без доставки):
місячно 3-
чвертьрічно 9-
піврічно 18-
річно 36-
в Німеччині:
піврічно . . . . . 27- М.
річно 40-
За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка першого, двошлях-
това 40, в якіслайні 60, в
опівістках 80 с, в редакційній
часті I К. Повідомлення про
визначення заручки 100.
Некрологія строчка I К.
Стадіоголошення за окремою
умовою.
Один прихрещик комтуч
у Львові 12 с.
на провінції 14 с.

Видас: Видавнична Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Ваомль Панейко.

Львів, 5 вересня 1917.

ВІДОМЛЕНЕ Ц. І К. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ з 5. вересня.

ВІЙНА НА СХОДІ.

В області австро-угорських військ не було військх подій.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ.

Десятьнадцятий день одинадцяті битви над Сочено виповнили важкі бої. Коло Mogeni наші атаківі війська, посуваючи ся наперед, зустріли глибоко уставлений італійський наступ і спинили його. Чотири дальші наступи відперто. Монте Сан Габріеле знаходиться ся від вчора разо знов в центрі боїв, які зросли до найбільшого завзятя. Неприятель все на ново наступав на скалистий шпиль, який кілька разів діставався в його руки, але за кожним ривом наша славна піхота його відбивала. Бої ведуть ся до сей хвилі з незменшеною силою. Коло Горничі зробив неприятель кілька безуспішних наступів. Підриняте, розпочате коло Сольо і Модесца в цілі поправки становища наших військ, довело до завзятих боїв на цілім Красі. Всі наступи неприятеля зломали ся о хоробру наставу оборонців Красу. Сго італійських офіцерів і понад 4.000 жовнірів дістало ся в наші руки. Число полонених від початку битва виносять 15.000.

Італійські летуни знов 2 рази заатакували Трієст.

ПОДІЛ НА МОРИ.

Вночі з 3. на 4. с. м. більша скількість неприятельських самолетів кинула на Полюю кодо 100 бомб, які зробили в місті деяку прихату шкоду. Запалив ся малий склад солони за містом. Військові будинки понесли тільки незначну шкоду. Житя ніхто не втратив.

ВІДОМЛЕНЕ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ з 5 вересня.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група військ баварського на-
ступника престола Рупрехта: В Флян-
дрі зросла що-до розмірів і плянної сили бо-
ротьба артилерії на побережжі між лісом Hou-
winstert і Deule. Доси не було діяльності піхоти.

Група військ німецького наступ-
ника престола: Перед Верденом на схід-
нім березі Мози боротьба артилерії також зрос-
ла і вела ся також вночі. Летуни були також
діяльні і кинули багато бомб. З далека обки-
нено з усілком бомбами Довер, Кале і Бульонь.
Зстрілено 22 неприятельських летунів. Поруч-
ник Фосс скинув свого 39 ого противника в во-
душній боротьбі.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група князя Леопольда Бавар-
ського: Наші операції на схід від Риги роз-
вмели се далі згідно з намірами. Взято Усте
Двини. В наші руки дістали ся в неушкодженім
стані найтяжші побережні гармати (аж до ка-
лібру 30-5 см.) На північний захід від Риги дій-
шли ми до Бадтійського моря і перейшли від-
тук ліфляндської Ав. Російські західні сторожі,
які держали ся на південь від ріки, знищено.
Неприятель уступає далі на північний схід.

Поза тим від Двини до Дунаю не було
більшої боевої діяльності.

Фронт македонський й: Не було важ-
ніших подій.

В німецькій пресі починають появляти ся
голоси, які свідчать, що німецькі політичні кру-
ги починають розуміти, що була се дуже наївна
політика думати, немов акт 5. падолиста 1916 зро-
бить Поляків на віки вірними союзниками Ні-
меччини.

Так недільна „Vossische Zeitung“ пише в пе-
редовиці, що досвіди, зроблені з політикою,
яку осередні держави заініціювали актами 5. па-
долиста 1916, покавали, що та політика не є
добра. Польська держава, подумана як підпора
для Німеччини, стала вже нині, делікатно гово-
рячи, для Німеччини важким тягаром. Попікши
ся на Польщі, „Voss. Ztg.“ остерігає, щоби не
робити таких самах досвідів з Україною, Фін-
ляндією Литвою і т. д. Політика висуваня „ино-
родців“ проти російської держави була би від-
чута Росією як акт неприязни зі сторони Німеч-
чини, а тимчасом будуче відношенє між Німеч-
чиною й Росією повинно оперти ся на приязни
обох держав. Так отже Німеччина не може йти
з „инородцями“ проти Росії, тільки з Росією.

В подібнім дусі пише в недільнім „Berliner
Tagblatt“ кн. Ліхновський. Вказує він на те, що
від віденського конгресу аж до часу, коли Ні-
меччина в інтересі Австро-Угорщини почала мі-
шати ся до балканської політики, підставою ні-
мецько-російської приязни була однакова полі-
тика в польській справі.

Що до будущности автор ставить отсі ви-
гляди: Самостійна польська держава, як її ду-
мають утворити осередні держави, не може бу-
ти союзницею Німеччини, бо Поляки, як кожда
нація, не можуть зрети ся ідеї національного
з'єднання, отже польська держава не може
зрети ся устя Висли, Познаня і Гієзана, Крако-
ва. Заповіджене антантом з'єдненє польських
земель значно зменшило вартість визволення
Польщі осередними державами і дає Полякам
ліпші перспективи свободного розвитку. Поділ
Польщі між Німеччину й Австро-Угорщину уне-
можливив-би Німеччині примиренє з Росією, а
також викликав-би для Німеччини внутрішні
трудности через вклученє більшої скількості
польського елемнту. Прилученє цілого Коро-
ліства до Австрії зробило би з неї славянський
державний союз і накинulo-би їй великополь-
ську програму, що не впадило би корисно на
австро-німецькі відносини. „Польське питанє —
выводить автор — творить для нас найважніше
питанє війни і мира, багато важніше ніж доля
Бельгії або Алябанії. З ним стоїть і паде ве-
ликодержавне становище Прусії, а в ній і Ні-
меччини“.

Як полагають польське питанє, автор ка-
же читачви здогадати ся, бо сам не хотів би
ще висловити ся в сій справі. Треба здогадувати
ся, що він думає так само, як і „Voss. Ztg.“: не
проти Росії, тільки з Росією.

Виводам кн. Ліхновського признає „Berl.
Tagbl.“ в редакційній увазі багато слушности,
але захває, що історії не можна відвернути
і польське питанє тепер може звучати тільки
так: чи самостійну польську державу задержати
в сфері впливів Німеччини, чи оставити Росії.

Суперечні вісти приносить польська преса
з нарад головної комісії німецького парламенту
про польську справу, на яких мало запасти рі-
шенє утвореня в Королівстві польського прави-
тельства з повнотою власти. І так „Kurj. lw.“
доносить, що в справі східної границі Королів-
ства канцлер мав заявити безінтересовність пра-
вительства, а комісія ухвалила обмежити терен
польської держави до теперішних границь обох
генерал-губернаторств (варшавського і люблин-
ського). Натомість пйотрківський „Dziennik Na-
godowy“ має інформацію, що комісія полишила
ще отвореним питанє прилученя Білої Руси, Ли-
тви й Курляндії до Польщі й готова на таке
прилученє згодити ся під умовою, що ті краї
своє відношенє до Польщі обговорять в будуч-
ности з польським правительством. Котра ін-
формація правдива, трудно сказати.

Наведені погляди в польській справі свід-

чать, що німецька політична думка починає ви-
длічувати ся з ілюзій, в які попала була що-до
польської справи підчас війни, і починає думати
про сю справу на реальних основах.

А що, попікши ся на Польщі, прикладає
таку саму міру прим. до України, се нас не трі-
вожить. Бо, оцінюючи річи реально, побачити,
що не до всіх політичних проблем можна при-
кладати шабльоново одну міру. А найважніше,
що українська держава повстає на руїнах ца-
ризму власними силами українського народу.

Хто завинив?

БЕРЛІН (Ткб). Канцлер д-р Міхаеліс при-
няв директора бюра Вольфа Ментлера в роз-
мові, в якій зказав передовсім, що зіння в
процесі проти Сухомлінова можуть супроти пу-
бличної опінії спростувати погляд про Німеччи-
ну і розвіяти зовсім казку про те, що Німеч-
чина завинила в війні. Канцлер представив олі-
сля агітацію за війною, ведену російською во-
єнною партією. Слово чести генерала Янушке-
вича буде жити в історії. Прислана саме депе-
ша бувшого військового аташе в Петрограді ви-
яснює, що слово чести генерала Янушкеви-
ча відносило ся також і до того, немовто
д. 29. липня 1914 ще не був виданий мобіліза-
ційний приказ. Німеччина мала бути в облуд-
ний спосіб збаламучена предложениями що до
мирового суду в Гезі, коли неприятелі горя-
ково зоружували ся. Ні правительтво ні нарід
німецький ні до тоді ні коли иноді не бажали
добичий. Нічого иншого, як тільки злочинна
воля неприятельських агітаторів за війною ві-
гнала нас в криваву оборонну війну за жите і
свободу. Німецькі жовніри бють ся за ненару-
шимість німецької області, за свободу і зап-
руку дальшого розвитку.

Процес Сухомлінова.

ПЕТРОГРАД (Ткб). В процесі проти Су-
хомлінова зінзав переслуханий як свідок генерал
Малиновський, б. підсекретар в міністерстві
війни, а в часі вибуху війни командант Крон-
штаду, що недостача муніції була така велика,
що на приказ начальника вождя почато з при-
пасів кріпостий видавати великі скількості му-
ніції в формі зачету, який мала армія звернути.
В сей спосіб аменшено боеву силу кріпостий.
Є се вина Сухомлінова, що не зрозумів ні знач-
ня ні також давно доказаного технічного ха-
рактеру війни. Многі свідки зінзавали далі про
домашнє жите Сухомлінова, яке пожирало ве-
ликі суми.

Німецько-швайцарський госпо- дарський договір.

БЕРНО. (Ткб). Німецько-швайцарський го-
сподарський договір оба правительства вже ра-
тифікували. Договір є важний до 30. цвітня 1918,
але кожда із сторін може вивести його в ре-
ченні двомісячям. Найважнішою справою для
Швайцарії було заосмотренє в вуголь, велізо і
сталь. Полагожено справу в сей спосіб, що
Німеччина візвозила на вивіз 200.000 тон ву-
гля, 19.000 тон веліза і стали в місяци. Крім
сього візвозила Німеччина на вивіз до Швай-
царії штучних навозів і деякої скількості цукру
як компензату за цукор, який дістає ся з
Швайцарії до Німеччини в кондензованім моло-
ці і овочевих консервах. Як достави в Швайца-
рії є передвиждені молочні вироби, чоколада,
овочеві консерви, овочево вино і т. д. Крім
сього уділила Швайцарія візвозеня на вивіз
10.000 штук худоби й кіз.

Пресові бюро в Німеччині.

БЕРЛІН (Ткб). „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ доносить: Державний канцлер зарядив утворення пресового бюро при кожній центральній державній властї в цілі уділювання пресі кожного часу виснажені про праці, які мають значіння для широких кругів населення та уділювання пресі матеріалу для офіційних справ і заряджень центральних властей. В державній канцелярії утворить ся рівночасно інстанція, яка з уряду буде займатися загальними потребами та інтересами преси і особами, що належать в заводу до преси і в данім випадку буде виступати на їх користь. Ця інституція має значіння публічне й державне. В новій Німеччині політики світової і внутрішньої будови преса буде мати куди більше значіння, ніж досі.

З Росії.

СТОКГОЛЬМ (Ткб). Після приватної телеграми петроградської „Ръчь“ шкільна рада святого синоду згідно з зарядженням тимчасового правління зарядила безпроблемно передати міністерству освіти всіх монастирських і церковних шкіл.

ПЕТРОГРАД (Ткб). Дневники доносять, що в зв'язку з викриттям протиревольційним заговором зарядило тимчасове правління, що вел. князі Михайло і Павло Олександровичі мають бути в своїх мешканнях ув'язнені.

ПЕТРОГРАД (Ткб). Управитель міністерства війни Савинков задержуючи свій уряд об'явив управу міністерства маринарки по Лебедєві, якому припоручено організацію спеціальних охотничих корпусів в глибині Росії.

Протест Болгарії

СОФІЯ. (Ткб). Болг. тел. агенція доносить, що болгарське правління вислало до союзних і неврайських правлітьв ноту, в якій влрне протестує проти варварського поведіння з Болгарами, яких Ромуни вивели з Добруджі в глибину Ромуній. Колиб сим вивезенням не зведено на поворот до їх родин, буде болгарське правління приневолене до інтернування відповідного числа Ромунів в області занятої болгарськими військами.

Зміни в німецькій адміралії.

БЕРЛІН (Ткб). Шефа дивізії Середземного моря вицеадмірал Souchoп в відклякано до вітчизни в цілі ужити на інших становищах. Адмірал Souchoп провадив близько чотири роки оружними морськими силами на Середземнім морі, а в часі війни також оружними турецькими силами.

Підвищення адвокатської тарифи.

ВІДЕНЬ (Ткб). 5. вересня „Wiener Zeitung“ оголошує розпорядження міністерства справедливости з д. 4. с. ж., після якого позиції тарифи заводового гонорара (з виїмкою належностей за переховані), далі позиції, що відносять ся до винагородження після часу підвиступу ся округло 25%, позиції за віддалені о 30% (позиції на прокормлені в виїмкою позиції на нічліг), позиції маніпуляційних належностей кругло о 50%. При спірних справах до 100 К лишнюють ся в силі дотеперішні позиції тарифи. Інші повиклі тарифи остають незмінені.

Д-р Лаварський уступає.

КРАКІВ (Ткб). Превес польського кола д-р Лаварський вислав до віцепрезидентів кола нисько, в якім визначує, що супроти довершеня в останніх днях утворення партій в колі та супроти потреби зв'язу в приміпках і особах бажуючи оставити членам кола вільну руку свобідного вибору, складає гідність пресеса кола. Засіданє кола в сій справі відбудеть ся дня 15. с. ж.

По розвитку польського соймового кола.

За розвитку польського соймового кола на нарадах 2. с. ж. обі побороючі себе групи приписують вину одна другій. Консерватисти і демократи кажуть, що противна сторона тому не явила ся на пополудневім засіданні й розбила наради, бо при голосуванню була би остала в меншости. Навпаки вшехполяки, Національне З'єдиненє, людюві і соціалні демократи приписують вину консерватистам, якім

закладають, що не хотять піддати ся волі більшости кола.

Вичислені партії, які називають себе партіями національної більшости, по розвитку нарад соймового кола відбули в двох групах власні наради над дальшою тактикою. В одній групі радили разом вшехполяки, Національне З'єдиненє і людюві, в другій соціалні демократи. На сих нарадах вибрано міжпартійну комісію в цілі зорганізуваня спільної політичної й національної акції як в краю так і на парламентарнім терені.

Далі обі групи прийняли ухвали, в якіх означують своє становище з огляду на розвиток кола.

В соц. дем. ухвалі вину за розвиток приписуєть ся консерватистам, які від 28. мая с. р., не числячи ся з національним інтересом, старують ся вести боротьбу проти ухвал з 28. мая“. Далі ухвала стверджує, що делегати соц. дем. партії усунули ся з Н. К. Н. та що за всі виступи Н. К. Н. відповідає тепер п. Яворський. В кінці соц. дем. заявляє, що допомагає ся як найшвидшого утворення польського правління, якому повинні бути в цілости віддані легіони.

Ухвали інших груп національної більшости ще не оголошені.

З Білої Русі.

За автономію Білої Русі.

Відень, 2. вересня 1917.

(Ф. К.) „Ръчь“ в 9. серпня доносить: До Петрограду приїхала депутація Вітебського Білоруського Національного Союзу й привезла для передачі тимчасовому правлінству вироблений Союзом проект про основи автономії Білої Русі.

Вважаючи необхідним задержати як найтіснійший зв'язок з центром Росії й ограничуючи круг діяльности краєвої білоруської самоуправи лише до питань соціального й місцевого характеру, Союз пропонує покликати до життя як найвищий адміністративний орган в краю окрему „Раду Білої Русі“, вибрану на основі пропорціонального представництва народів Білої Русі й загального, безпосереднього, рівного й тайного права голосуваня з забезпеченням прав представництва для меншостей.

Привіт білоруського в'їду Українській Центральній Раді.

„Кіевская Мысль“ з 31 го липня доносить: Комітет Центральної Української Ради дістав отсей привіт від білоруського в'їду:

„Зїзд делегатів білоруських організацій й партій в Минскю щиро витає Центральної Української Раді й бажає їй успішної праці для добра рідного краю й народу. Зїзд вважає, що Україна й її сестра Біла Русь в великій сімї славянських народів повинні йти одним шляхом для добуття щастя народу на ґрунті автономії й федерації. Нехай жива вільна Україна й красуєть ся між цвітучими вільними країнами!“

Битва за Ригу.

Про битву під Ригюю пише урядове бюро Вохфа:

Німецький наступ проти фронту під Ригюю не був для Росіян несподіванкою. Однак вони почували себе безпечними з огляду на престори багн та широке русло ріки Двини, які хоронили місто. До того на той фронт стягнено значні російські сили; тільки на однім напрямку на західній березі ріки стояло 15 віхотних дивізій і одна дивізія кінноти.

Ще 31. серпня в Ризі до пізнього вечера було зовсім спокійно. В театрі відбувало ся представлення, як звичайно. Серед публіки було багато офіцерів, між ними і сам командант армії.

Ранком 1 вересня сильний артилерійський огонь приготовав російські становища до піхотного приступу. Під його охороною німецька піхота між Борковичами і Дінагофом почала переправу через ріку. Будову мостів переведено під неприятельським огнем. Небагом збудовано 3 мости над Двиною, ширекою тут до 300 метрів, по якіх численні німецькі відділи перейшли на лівий берег ріки і тут усадовили ся.

Росіяни сейчас перейшли до протинаступу. Зав'язті наступи полків, безоглядно висланих в огонь, пішли один по другім. Мимо всіх кривавих жертв не поведо ся Росіянам викинути німецькі війська з занятих становищ.

Дня 2 вересня пішли Німці дальше вперед а 3. вересня острілювали вони вже успішним огнем дорогу з Риги до Вендена. В безтягнім переляку Росіяни почали втікати на живічний

схід, коли їх задні сторожі боронили ся між озерами і багнами.

Та судьба Риги були вже зазначені. Дня 3 вересня о год. 11 веред полуднем Німці влізли правдою, веліничні мости на Двині були висаджені, а дерев'яні всі спалені, горіли теж двірні залізничні і фабрики по обох берегах ріки, але Росіяни наслідком швидкогоя вояка устигли покинути місто. Дебича, яка попала в німецькі руки, не дасть ся поки що обчислити.

Місто Рига є головним містом ліфляндської губернії і після Петрограду являєть ся зоною найбільшим торговельним і промисловим центром над Балтійським морем. Тут жила свій одок команда 20. російського корпусу, протестантська краєва консисторія і римо католицький єпископ. З початком війни жило в місті понад 400.000 мешканців, тепер буде їх там до 250.000. Місто положене серед піскового низу, по обох берегах Двини, у віддаленю 15 кілометрів устї тої ріки до моря. Воно має багате гарниз будівель, з якіх численні прикрашені вежами. Переважає тут числом неросійське населення а саме: німецьке, литовське й естонське.

Рільничо-господарські відділи при ц. і к. армії.

Скільки разів приходить ся нам чути наріканя нашого сільського населення на більш або менші прикрости зі сторони армії, то дуже часто ті наріканя звернені проти одної галузі війскової організації, яку витворила ще йно теперішня війна і на яку ми досі майже не звертали уваги. Маємо на думці т. зв. рільничо-господарські відділи (Landwirtschafliche Abteilungen) та рільничо-господарських референтів, які є зорганізовані при командах оперуючої армії, при відділах квартирних (Q. Abtlg.), при етапних командах, а також по вадах армії рівнобіжно з цивільними адміністративними властями. Командантами таких рільничо-господарських відділів є звичайно нижші офіцери, які мають до помочи кількох підофіцерів і мужу, звичайно старших ополченців.

Завданням тих рільничо-господарських відділів є дбати, щоби в приділеній їм області вся земля була як найліпше управлена і засіяна, плоди в час зібрані і точно ведені в евіденції. В тій цілі є команданти таких відділів наділені дуже широкою властю і компетенцією також у відношеню до цивільного населення.

Ціла східна Галичина є поділена на області, які є підчинені таким рільничо-господарським відділам. Коже село, зглядно 2—3 село разом в двірськими обшарами, належать до одного рільничо-господарського офіцера. Такий офіцер розпоряджає всіми рільничо-господарськими засобами в своїй області, а саме всіма людськими робучими силами, зудобою та машинами. Він має право за посередництвом місцевої цивільної власті приказувати населенню, котрі ґрунти, коли і як мають бути управлені та відповідно до того диспонує всі місцеві робучими силами.

Крім того має такий рільничо-господарський офіцер до розпорядження звичайно ще й війскові засоби, як цілі відділи возів, коней, волів, відтак машини, акумулятори, вівни насінє, штучні навози і т. н., якіми має помагати населенню при обробленю землі. Той самий рільничо-господарський офіцер офіційно збір в своїй області, визначає найкращі умови для населення і підвисті, а проче рекавітує для армії та виставляє за се поглядки. Він ставить також предложеня ще до цін за рільничі продукти і взагалі предкладає своїм війсковим командам звіти про стан рільничого господарства в своїй області.

З того короткого представлення бачимо, як незвичайно важною є ся галузь війскової адміністрації і як близько вона доторкає наш нарі в Галичині і на Буковині.

Коли зважимо, що журба за хліб таї взагалі поживу є тепер найважнішою справою не тільки для приватного господарства але взагалі найтруднішою проблемою компетенції цивільних властей в тих яврах справляю особливо на воєнній області є дуже обмежена, то бачимо наглядно, як незвичайно важний вплив на господарське життя краю мають ці віддані рільничо-господарські відділи при ц. і к. армії. Про се найліпше знає само населення, а передовсім наші селяни. Вони знають, як олдаску такого рільничо-господарського офіцера забагають ділчиди, пососори і взагалі всі господарі, які хочуть мати обробленє моле, зібране

живо та собі з того жнива як найбільше ли-
жати.

Наші жінки на селі вникають, як то вони са-
мі мусять в найгорячіший робочий час, в най-
красну погоду йти в худобу на панський
лан робити.

А тепер пригляньмо ся, ким ті рілничо-
господарські відділи обсажені, як вони відно-
сять ся до нашого населеня, а відтак які ста-
няня ми в тім напрямі поробили, зглядаю що за-
недбаля.

Треба передовсім не забувати, що ту но-
ву війскову інституцію втворила воєнна по-
треба, як много інших воєнних інституцій
(всакі центральні, ріжні районні комісії і т. и.) і
що її організація ще тепер є в стадії розвитку;
вона не ворганизована після одностайної си-
стеми, але в кожній армії, при кожній команді
в дечім инакше. Є вона наслідком тенденції
захочити всю рілничу продукцію у війсковій
руці, щоби зробити її як найбільше видатною.

Рілничо-господарські відділи почала тво-
рити Начальна Команда армії ще в 1915 році
від часу офензивн під Горлицями. Тоді то оста-
ло в Галичині много господарств олущених, бо
власителі виїхали до Росії, треба було отже
комусь саняти ся скорим збором обильних тоді
плодів.

Відкомендеровано в тій цілі до таких сіл
по кількох вояків з підофіцерами і жандармами,
які спільно в цивільним населенем зібрали скоро
збіже, і таке заряджене виявило ся дуже пра-
ктичним. Воно навело на думку ужити війско-
вих людей також до дальших рілничо госпо-
дарських робіт, як ораня і засівів під зиму,
відтак до весняних робіт і таким чином виво-
рили ся нинішні постійні рілничо господарські
відділи при ц. і к. армії. Вивадила ся потреба
великої кількості офіцерів на командантів таких
відділів, які би розуміли ся на рілничій госпо-
дарстві. Тій потребі зарадженю в той спосіб, що
появив ся по всіх полках армії на фронті і в
етапах приказ Начальної Команди, щоби пред-
ложити викав всіх офіцерів, які розуміють ся
на рілничім господарстві, себто, які або самі є
рілниками, або в рілничих господарствах пра-
цювали. Розуміється ся, що до того рода служб
майшло ся компетентів багато, так що при об-
саджуваню мусіли рішати ріжні моменти. Ви-
йшло таке, що в цілій Східній Галичині рілничо
господарськими офіцерами стали

звичайно, власителі,
арендарі, або управителі більших посілости,
але є між ними навіть дуже багато таких „фа-
ховців“, як малярі, співаки, учителі ріжних ліце-
їв в Відня і т. п. і вони то мають у своїй вла-
сти ціле рілничо господарське житє в Галичині
таї приказують нашому селянинови, як він має
свою землю управляти. Знаємо факти, що та-
кий „господар“ грозив начальникови громади
караю за те, що люди в селі не засадили в
осени на зиму бараболі та не посіяли гречки.
Такий стан річній був би смішний, якби він не
був одночасно болючою трагедією для нашого
приголомшенного війскового селянства.

В ту справу повинні вглянути всі наші ко-
мпетентні чинники, від рілничих організацій по-
чавши, а на парламентарній репрезентації скін-
чивши. З другої сторони всі наші інтелігенти,
які служать при війску, а мають кваліфікації до
рілничої господарки, повинні службовою до-
рогою-робити всі стараня, щоби їх приділено
до рілничо господарських відділів на нашій
землі.

В інтересі армії та взагалі самої справи
лежить, щоби при віднесеню видатности ріл-
ничої господарки краю співділяли в населенем
люди, які тому населеню найближші, мають
спеціальні відносини краю і які для населеня
будуть дійсною помічю при так важній і патрі-
отичній роботі, як хліборобство.

У відбитій недавно часті сьвідкої Галичини
і в Буковині такі рілничо господарські відділи
саме тепер організують ся і маємо повну надію,
що при відповідній представленю справи у вій-
скових властей зі сторони наших рілничих ор-
ганізацій (Сільський Господар) та парламентар-
ної репрезентації в одній сторони, а різноча-
сних заходах зі сторони наших офіцерів в армії,
які на рілничій господарстві розуміють ся (го-
сподарські сини) в другій сторони, відносини
на так важній області війскової адміністрації
амінять ся в нашу користь.

Іа. Ц.

8-ого ВЕРЕСНЯ 1917.

вдержуємо висилку „Діла“ без
виїмку всім тим, що до того ча-
су не надішлють передплати.

НОВИНКИ.

Львів, 5 вересня 1917.

— З побуту саксонського короля у Львові. Пі-
сля свого приїзду до Львова дня 4. с. м. са-
ксонський король в товаристві своєї дружини
відвідав церкву св. Юра, де його дожидав в
окруженю духовенства о. мртат Білецький, що-
би опісля поінформувати гостя про історію ми-
трополічної катедрі, та про її історичні памятки.
Відси поїзав король до війскового захисту для
німецьких жоварів, а опісля на повиставову
площу, де оглянув рацлавицьку панораму. О го-
дині 1 по полудни відбуло ся в честь короля
у команданта міста генерала Невотного снідане.
Около год. 3. по полудни король в дружиню
відвідав німецького генерального конзуля Гайн-
це в його мешканю приватнім, де представлено
гостеві родину конзуля, урядників німецького
конзуляту, та численних німецьких офіцерів,
стаціонованих у Львові. Король остав ся у ге-
нерального конзуля на чаю і опісля удав ся на
дворець, відки двірським поїздом відїхав перед
5. годинюю.

— З привезу приїзду митроп. Шептицького
львівський „Боян“ оголошує: Проби мішаного
хору до кантати в честь митроп. Шептицького
зачнуть ся в п'ятницю 7. с. м. точно о год. 7.
вечером в малій салі Музичного Товариства ім.
Лисенка вул. Шашкевича ч. 5. III. пов. Просить
ся всіх членів і інших співаків з огляду на ду-
же короткий час численно і точно зьявляти ся на
пробах.

— Заходи в комісарі в Городенці. На засідан-
ню рілничої комісії в присутности бурмістра
д-ра Босаковського голова комісії дир. А. Кру-
шельницький підніс справу усуненя адекомплет-
тованої громадської ради і надання комісаря з
прибичною радою, зложеною в половині з чле-
нів обох націй. Д-р Босаковський признав слуш-
ним се жадане, бо громадська рада дійсно аде-
комплетована. Рівнож зрозумів бурмістра, що на-
селене не може бути вдоволене останками ради,
вбраної не згідно з волею населеня. Справа
заходів о надане комісаря в ході. Ся акція, як
заявив дир. Крушельницький, не звернена проти
особи бурмістра, лише проти останків ради, до
якої (в виїмках) не можна мати довіря, головю
в таких тяжких часах як досі. Українці в інших
містах повинні робити такі самі заходи.

— Депутація кримських Музулман в Українській
Центральній Раді. Як доносить „Річь“ з 8. и. ст.
серпня, Українську Центральну Радю відвідали
спеціальна депутація Музулман, які звертають
ся з просьбою піддержати їх змаганя до уста-
новленя автономії у Криму. Музулманни вислов-
люють бажане, щоби Крим у територіальнім
відношеню був прилучений до України. Музул-
мани предложили Раді меморіал, основні точки
котрого жадують сконцентрованя всієї служби
і Музулман-жовірів у Криму й утвореня з них
окремого війська при штабі округу. Також має
бути музулманський комісаріат. Склад поодинок-
ких відділів, а також лікарський персонал уліч-
ених закладах має бути музулманський. Ко-
мандантів полків має вибрати музулманський
виконуючий комітет. — Ф. К.

— В справі апровізації. Виконуючи ухвалу а-
провізаційної комісії „Сільського Господаря“ з
дня 24. серпня с. р., просимо всі львівські укра-
їнські товариства і підприємства, як рівнож ре-
дакції наших часописів о предложені нам точ-
них списів свого персоналу в місцем замешканя
і з поданем, до котрого консуму хто з них на-
лежить, а також консуми в поданем, де член є
заяятий, дальше всі бурси, захоронки і ин. з
поданем, скільки осіб до виживленя і де по-
трібні товари побирають ся. Зіставлене се му-
сити бути віддане до 6 днів від дати сего ого-
лошеня в дирекції „Народної Торговлі“ у Льво-
ві, Ринок 36.

— Побір нафти в зимовій сезоні. Одержуємо
отсю оповістку: З початком вересня 1917 роз-
починається зимовий сезон приділу нафти, в
якій мешканці міста будуть побирали нафту до
освітлення в районних склепах нафтових за
окремими легітимізаціями, подібно як в минулїм
зимовім сезоні. З причини надмірно малого кон-
тингенту нафти, признаного нашому місту наф-
товою Централєю у Відни, одержить кожде до-
машнє господарство, обмежене виключно на

нафтове освітленє, в місяци вересні і слідуєчїх
2 (дві) літри нафти місячно, власителі домів,
освітлюючі сходові клітки і коридори виключно
нафтою, по 2 (дві) літри місячно, як
також купці, освітлюючі свої склепи виключно
нафтою, акційні ремісники, виконуючі
свій промисл виключно при нафтовім осві-
тленю, по 4 (чотири) літри нафти місячно.
Уряди, заведеня і інституції обмежені виключно
до нафтового освітленя, мають виказати своє
найконечнійше запотребованє на місяць верес-
ень і слідуєчі місяці найдальше до дня 15. ве-
ресня 1917 в Ц. М. Бюрі карт спожитя (вул. Пе-
карська 11) нафтовий відділ, де одержать карти
побору на признану ім в кожнім случаяю скіль-
кість нафти. О нафту на цілі освітлення більших
промислових заведеня мають їх власителі вни-
сти на руки магїстрату подане до ц. к. Міні-
стерства торговлі, опісля нафтова Централня при-
дїлить ім відповідну скількість просто з рафі-
нерії. До технічних цілей нафта взагалі не
може бути выдавана. Виїмкове позволенє може уді-
лити ц. к. Міністерство торговлі на основі основ-
но умотивованого Магїстратом затвердженого по-
даня. Легітимізацій на побір нафти, можуть бути ви-
ставлені і доручені що-їно около половини ве-
ресня с. р., почім можуть бути безпроволочно
зреалізовані у вказаних районних склепах наф-
тових за цілий місяць. Рівночасно оголосить
Ц. М. Бюро карт спожитя виказ районних
склепів, які будуть продавати нафту в зимовій
сезоні, як також придїл мешканцям до кожного
склепу після улиці, подібно як минушого ро-
ку. Повідомлюючи о тім П. Т. мешканцям, Упра-
ва міста додає, що робить дальше заходи о
значну підвишку контингенту нафти на слідуєчі
місяці, аби могли бути щонайменше задоволені
потреби ремісників і купців таї осіб умово пра-
цюючих. — Управа громади кор. прест. міста
Львова.

— Відзначенє. Ілько Райлян, поручник 18. бат.
полєвих стрільців, відзначений „Signum laudis“
в мечамі. Воєнну службу відбуваєть він від само-
го початку війни.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, 6. вересня 1917.
Нині: греко-кат.: Ботиха сам. — римо-кат.:
Захарії пр.
Завтра: греко-кат.: Вартоломен — римо-кат.:
Перія мч.

— Філія Сільського Господаря в Яворові зал-
ває всіх ремісників яворівського повіту, щоби
прибули на нараду в справі відшкодованя за
утрачені ремісничі знарядя, що відбудеть ся в
„Українській Бесіді“ в неділю 9. вересня с. р.
о 7-їй год. 192 1-3

— Вписи до української приватної гімназії в
Городенці відбувають ся в днях від 1-5 верес-
ня, однак приймаєть ся ще учеників цілий ве-
ресень. Початок шкільного року 6. вересня.
Шкільна оплата 150 кор. річно, вписове 10
корон. Приймаєть ся учеників(ниць) від I-VIII
кляси. 2-10

— Залисьте молодіж до торговельної школи!
Одинока українська торговельна школа Т-ва
„Просвіта“ приймає учеників і учениць від от-
сими успіями: 1. До пригатованої класи
13. рік житя, укінчена народна школа і вступ-
ний іспит в української мови та рахунків. 2. На
перший рік: 14. рік житя, укінчена III. кл. ви-
дїлова, чи середна або вступний іспит в укра-
їнського, німецького, рахунків і природописних
наук. 3. На другий рік: укінчене першого року,
або вступний іспит в його матеріалу. Ученики
з добрим голосом і слухом можуть бути при-
няті безплатно до ставропільської бурси. Укі-
чене торговельної школи вступає після міні-
стеріального розпорядку науку в торговельнім
проміселі, має право до платної посади в тор-
говлі, касті, спілці та в загалі при вськім прив-
атнім чи публичнім грошевім підприємстві, а
для мужеської молодіжї кромі сего право на
однорічну війскову службу Усгні і вимєшнені
зголошеня приймають ся від 1-5 вересня 1917
вперед полуднем. Іспити відбудуть ся дня 6. ве-
ресня 1917 р. о год. 9. перед полуднем. До
впису треба принести послєднє сьвідчення і ме-
труку. — Управа торговельної школи Т-ва
„Просвіта“ у Львові, пл. Домбровського (біля
Хорушчини) ч. 7. I. поверх. 173 4-6

— З Красного Союзу Реалізного у Львові. Всіх
членів Дирекції, Надвірних Рад і Комісій кон-
трольних, а колиби їх на місци не було, то всіх
членів наших союзних стоваришеня, просимо
безпроволочно подати відомости короткі а до-
кладні про стан їх стоваришеня, про стан книг,
документів, реальностей, інвентаря та про го-
тівки в поданем хто опікуєть ся стоваришенем,
під адресою: Союз реалізійний, Львів, Доміні-
канська 11. — Омелян Савич. 78А 13-28

Українсько-німецький САМОУЧОК укладу проф. Онуфрія Солтиса (4-те побільшене видане). Книгарська ціна у Львові і на провінції К 2.—, з поштовою пересилкою на поштові листи К 2.20, на звичайні поручення К 2.50. [5 шт. К 10.—, 10 шт. К 18.—, вже оплачено.] Висилка лише за попереднім надісланим готівки, за посліплатою о 70 с. дорозше. — Висилаю також Церк. Світанок з нотами на 4 голоси за К 1.—. Перли, шутки та вигадки, ціна К 1.20. — Замождені і гроші належить надсилати на адресу: А. Оклиш, Львів, Кадоцька 4. 85 13-37

НАДІСЛАНЕ.

Кравчий адвокат
Д-р **ЕВГЕНІЙ ГВОЗДЕЦЬКИЙ**
веде канцелярію у Львові
при вулиці Краюцінних ч. 6. 23-7

Спеціаліст хоріб уха, носа, горла
Д-р **Й. РАЙНГОЛЬД**
вернув 171 2-9
і ординує при вул. Свистуської ч. 29. від 2-4.

ГЛЯДАЮТЬ СВОЇХ.

Андрій Станів в Чагарів коло Збаража, тепер фельдфебель при k. k. Schützen Rgmt N-о 35. III Erg. Komp. Sternberg (Mähren), напитує сею дорогою, чи не знає хто кро місце побуту і взагалі про судбу його жінки і рідки рідкі. 188 2-3

В. Павлушевич, учитель гімназії, зволить подати своє адресу Дирекції гімназії в Яворові. 191 2-3

Оголошення.

Почене Ніг
усуває певно спеціальний пудер „Славо“, пакет за 1.20 К. На провінції висилаю тільки за попереднім надісланим належності і 40 с. на пошто. — Одиноке заступство

Б. FEDER, — Львів, Свистуська ч. 7. 70 21-30

Інструктора (жн) пошукою зараз до 3 учеників народної школи. Гонорар, ціле удержане і кількадесят корон місячно. Петро Бартошко, Neugasse 53. bei Olmütz. 186 3-3

Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ приймає сейчас 3 вояків або старших хлопців до послуги. Зголошуватись належить в ранішних годинах в бібліотеку Товариства при вул. Руської ч. 20. 1 3-7

Ванна оповістка в справі нового шкільного року. ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ, в найновішних виданнях, як також переклади з грецьких і римських (т. зв. „брики“) продає по цінах найдешевших знана антикварія. Заможжені в ярівці полагодукою оборотно і найстаранніше. XVI 3-3

Янів Гельцель, Книгарня і Антикварія
Львів, Ринок 29 і Рутівського 12 (пасаж Андролього).

Дяка потрібно сейчас. Зголошення до уряду парохіяльного в Ляшках завязаних, почта в містці, повіт Рудки. 182 3-3

Бюро і адвокатська шфа озаявлено до спродажи. Відомість: Львів, Королеві Ядвіги ч. 35. I. поверх, двері ч. 5. 190 2-3

„ELITE“ журнал шірінний за 5 К, з пересилкою — порученою 5 К 55 сот. — шоручая —
Р. ЛЯНДАВ
Львів, вул. Чарнецького ч. 2.
Заступство „SCHÖNE WIENERIN“.
Також можна набути КРОЇ. XVI 2-4

Адвокат д-р В. Загайкович в Перемишлі, пошукує рутиняного конципента і рутян. мулявнта або мулявнту — Зголошувачі ся заводдуть свої укладі. 185 2-3

Книжки і шкільні прибори продає найдешевше
ШИМОН ВОГЕН
Ринок 24 (давнійше ул. Свистуська 2). XVI 2-5

Д-р **Віктор Янковський**
ДЕНТИСТ
вернув і ординує як давнійше при ул. Германській ч. 10. Год. орд. 9-1 і 3-6.

Дентист
Д-р **ЯКІВ ОФФЕ**
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНА РОБІТНЯ
ул. Галицька 21, дім від волотем когутом д-ра Валябана. 189 1-10

Під Крилами Церков

Є се літературна листівка, яка вилетіла до нас із закордонної України.
Оповідане дуже інтересне і веселе.
НАПИСАВ ЗАКОРДОННИЙ УКРАЇНЕЦЬ Ю. СТРИЖАВСЬКИЙ.
Ціна 1.50, з пересилкою 1.60.
Замовляти: „Дешеве Видавництво“ Львів, Бляхарська 18. II. пов. (ганок).

Українська правичня — Львів, вул. Гродзіцких 9. I. поз. — виконує сукий дамські по уміркованих цінах. 18 7

Оголошене.

Ц. к. Заряд бараків табору виселенців в Гмнді Нивша Австрія, виває отсіх всіх нивше поданих людей, щоби безпроволочно подали свої докладні адреси в справі цїнних паперів IV. воєнної повички. Кореспондентку треба адресувати так: K. k. Barackenverwaltung, Stünd N. O. Гмнд, дня 11. серпня 1917.
За ц к. управу бараків Д-р **БІЛИНСЬКИЙ**.

Повіт Зборів.

- 1) Пушнар Анастасія, село Івачів.
- 2) Рунаваць Федь, " Вовчківці.
- 3) Пігань Анна " "

Повіт Бучач.

- 1) Сабаша Спідіон, село Дубенна.
- 2) Сабаша Францішка, " "
- 3) Барціхонська Анна " "
- 4) Станбеш Федь " "
- 5) Демчишин Йосиф " "

Повіт Товмач.

- 1) Тереса Левичка, село Озеряни.
- 2) Хромей Пасьяна, " "

Повіт Зборів.

- 1) Думанська Анна село Івачів.
- 2) Михайловська Параска " Вовчківці.
- 3) Коцинин Онуфрій " "
- 4) Піган Йосиф " "
- 5) Мазуревич Токля " Кабарівці.
- 6) Салюй Марія (Василія) " Батьків.
- 7) Сямра Наталія " "
- 8) Ковальська Анна " "
- 9) Старий Пелягія " "
- 10) Бугайський Іван " Кабарівці.
- 11) Снібин Гаїна " Ярославичі.
- 12) Забонська Катерина " "
- 13) Цуп Явдох (Гната) " "
- 14) Бартник Парася (Василія) " "
- 15) Капещ Яним " "
- 16) Рак Варвара " "
- 17) Рак Анна " "
- 18) Лисак Олена " Ярославичі.
- 19) Маланчук Яцко " Кабарівці.

РУСЬКА ШАДНИЦЯ в ПЕРЕМИШЛІ, вулиця Косцюшка ч. 3.

Принймає і виплачує шадничі вкладки щоденно в годенях урядових. Вкладки опрощено на 4%, починаючи вже від слідуєчого дня по дня аж до послідного дня перед днем відображ. ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна складати особисто в ка:І товариства, почтовими перекладами, грош. сланим листами, чеками поштової Шадниці, які Дирекція Шадниці на жадане безплатно доставляє, і в філіях банку австро-угорського на рахунок „Руської Шадниці“.

Удільне повичок: а) гіпотечних платних шадничих амортизаційних ритами на протг літ 10-45 після вибору повичючого; б) на лямбард ефектні, в на ессент векселя. Спраи повичок полагодуєсь можливо скоро.

Посередничать у вкядуваню повичок в Гал. Воєнній Заведеню кредитовій в Кракові.

Всяких інформацій і друкія удільне канцелярія „Руської Шадниці“ вул. Косцюшка. Народная Дім, I. пов. щоденно безкорисно в годенях урядових від 9-1 год. кромі неділя і українських свят.
Після §. 14 устава „Руської Шадниці“, затвердженого через ц. к. міністерство внутрішніх справ вкладки в товаристві „Руська Шадниця“ в Перемишлі надають ся до львівці пуніціонних, фондацийних і т. п. мейталів, яка отже „Руська Шадниця“ пуніціонну обезлеку. III. 69-7

На відбитій території

положені господарсько торговельні спілки і філії Т-ва „Сільський Господар“ мають:
1) зголоситись безпроволочно в місцевих староствах, щоби обняти викупно збіжа і бараболь та зяосмотрене повіта средствами поживи.
2) вислати сейчас до Львова свого дел-гата за інструкціями в господарських справах, дозвол на подорож дає місцева етапна команда.
Всіх ідучих через ті місцевости просимо отсе число часописи доручити інтересованим інституціям і людям. VI 6-9

КРАВИЙ СОЮЗ Господарсько-Торговельних Спілок

Львів, вул. Зіморанча ч. 20.

Надворний технік-дентист

Його кор. висок. знає Яме в Мадриту
Б. БЕРІЕР 175 3-9
Львів, Карла Людвика ч. 7. II. п.

ЗОШИТИ до всіх шкіл, та всякі шкільні прибори можна набувати по найдешевших цінах

в „СОЮЗНІМ ВАВАРИ“ у Львові, вул. Руська ч. 20. 153 2-1
Висилка на провінцію оборотною почтою.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ „ДНІСТЕР“ у ЛЬВОВІ!

ул. Руська ч. 20
Телеф. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ в р. 1895 на відомий закон о стоваришених з р. 1875.

Одвічальність членів обмежена до одвічної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділюване кредити своїм членам рілкняк обезпечених в „Дністрі“ від більше літ.

Відсотки від вкладок 3% в ррррр.

без потручєня рештового податку.

ВКЛАДКИ

принймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в неділю.

Кенте в Почтовій Шадниці 25.577.
Жирове кенте в Австро-угорській Банку.

Шадничі вкладки К 5,327.450
Власний масток " 686.383
Удільні позички " 4,233.603

Канцелярія Товариства отворені вранці кожуднен. I. 17-1